



**Република Србија**  
**ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД**  
**Рев 2608/2019**  
**08.07.2020. године**  
**Београд**

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Велимир Липован, адвокат из ..., против туженог ББ из Републике ..., кога заступа ВВ – ..., а кога заступа Тодор Тапалага, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 592/19 од 28.02.2019. године, у седници одржаној 08.07.2020. године, донео је

**РЕШЕЊЕ**

**УКИДА СЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 592/19 од 28.02.2019. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

**Образложење**

Пресудом Основног суда у Кикинди П 531/17 од 07.06.2018. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му исплати 3.021.838,00 динара са законском затезном каматом почев од 10.06.2014. године до исплате и да му накнади трошкове поступка са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 592/19 од 28.02.2019. године, ставом првим изреке, жалба тужиоца је делимично усвојена и првостепена пресуда преиначена, тако што је обавезан тужени да тужиоцу исплати 2.941.200,00 динара са законском затезном каматом од 07.06.2018. године до исплате и да му на име трошкова првостепеног поступка исплати 382.112,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате, док је у преосталом делу жалба одбијена и првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужени је изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је регистровани пољопривредник и члан ..., а своје пчеларске производе пласира на тржиште. Поседује стационарани пчелињак у својој кући који током целе године не помера, а налази се на територији насељеног места ... у близини државне границе са Републиком ... . У току дана 04.07.2013. и 05.07.2013. године тужилац је приметио масовно угинуће пчела излетница о чему је обавестио надлежне државне институције. Инспектор ветеринарске управе је извршио преглед пчелињака 05.07.2013. године и извршио узорковање угинулих пчела. Записнички је констатовано постојање 150 кошница пчелињих друштава. На лице места је 09.07.2013. године изашла фитосанитарна инспекција која је констатовала да се испред кошница тужиоца и око њих на земљи налазе угинуле пчеле у великом броју. На лице места су 10.07.2013. године излазили инспектори Одељења пољопривредне инспекције, Одсека за контролу подстицајних средстава у пољопривреди и органску производњу и сточарство Средњегбанатског управног округа. Ова инспекцијска контрола установила је активност пчела излетница испред лета кошница у пчелињаку уз приметно извесно смањење броја пчела излетница у поодмаклој фази распадања. Тужилац је о овом догађају обавестио пчеларско удружење које је формирало комисију која је изашла на лице места 06. и 07.07.2013. године и записнички констатовала затечено стање. Према извештају Комисије око кошница и испред њих су затечене угинуле пчеле које су се налазиле свуда по пчелињаку, да кошнице немају излета пчела што указује да је страдало 100% излетница, а да пчеле и даље избацују мртве пчеле из кошница као и пчеле из легла. У вези овог проблема тужилац се писмено обратио Скупштини Општине ... наводећи да је запрашивањем из хеликоптера од стране туженог које је извршено 04.07.2013. године њему угинуло 200 кошница пчелињих друштава. Примедбе сличне садржине доставили су им и грађани Републике ... . Због наведеног Скупштина Општине ..., је формирала комисију која је изашла на лице места и на општинском пашњаку ... установила да је парцела туженог засејана кукурузом, да је била подвргнута прскању ради заштите од штеточина, између осталог инсектицидом lambdaдја cihalotrina четврте групе која је инсектицид отрован за пчеле. Комисија је констатовала угинуће пчела у кошницама у власништву румунских држављана као и да је стигла пријава тужиоца по истом питању. У вансудском поступку румунски држављани ГГ је добио накнаду штете у износу од 30.000 леја од туженог због штете коју је услед угинућа пчела као последице тровања хербицидима претрпео 04.07.2013. године. Тужилац није исходовао накнаду штете од туженог по истом основу јер тужени сматра да нема обавезу накнаде штете по траженом основу јер је анализа била извршена од стране Факултета заштите животне средине Универзитета „Едуколс“ у Сремској Каменици која није акредитована установа. Пре извршеног прскања, тужени је писмено обавестио Скупштину Општине ... да ће прскањем бити извршен третман заштите од штеточина на парцелама кукуруза и да је потребно да пчелари интервенишу око кошница. Тужени је вршио прскање 04.07.2013. године своје парцеле из ваздуха инсектицидом који је агресиван за пчеле и већину инсеката, на начин који је дозвољен законодавством Републике ... . Третман је вршен уз надзор стручног лица инжењера технологије запосленог код туженог, а приликом третирања су поштована уобичајена правила. Парцела на којој је извршен хемијски третман је удаљена од границе Републике Србије 2.268,37 метара – 3.075,36 метара. У зони у којој је тужени вршио третман у истом временском периоду није било сличних третмана на околним парцелама, али је овакво третирање засејаних пољопривредних култура према месним обичајима тог пограничног места било уобичајено. Из налаза и мишљења вештака пољопривредне струке од 30.10.2015. године утврђено је да је критичном приликом дошло до губитка 20 пчелињих друштава вредности од по 100 евра те материјални губитак по том основу

износи 2.000 евра. Губитак излетница и кућних пчела код 130 друштава по цени од 70 евра по једном износи укупно 9.100 евра. Губитак могућег изгубљеног приноса рачунато за 150 кошница при приносу од 18 килограма меда по кошници износи 6.100 евра, а вредност воска у количини од 150 килограма износи 1.200 евра. Губитак потенцијалних 150 ројева износи 600 евра. Укупна штета износи 24.510 евра што на дан израде налаза и мишљења према курсу евра износи 2.941.200,00 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, по оцени првостепеног суда, тужени би одговарао по објективној одговорности јер делатност туженог – хемијско третирање усева из ваздуха хемикалијом која је токсична за пчеле представља рад у условима повећане опасности. Међутим, одбио је тужбени захтев зато што објективна одговорност туженог за насталу штету не искључује обавезу тужиоца да докаже постојање штете (у чему се та штета састоји и обим штете). Зато није прихватио налаз и мишљење судског вештака пољопривредне струке у погледу обима и висине настале штете. Поред тога, сматрао је да је у настанку штете допринео и тужилац јер је своја пчелиња друштва лоцирао тако да је пчелиња паша била усмерена на територију Републике ..., а није се информисао о битним чињеницама за безбедност пчелиње паше на тој територији. Да је поступао са пажњом доброг привредника, био би информисан да је овакво третирање из ваздуха пољопривредних парцела у Републици ... дозвољено и да се примењује по локалним месним обичајима. Исто тако је морао знати да је то потенцијална опасност за пчелиња друштва. Да се благовремено информисао о месним обичајима у суседној држави ка чијој територији је усмерио пашу својих пчела, тужилац је могао предузети радње у циљу спречавања настанка штетне последице које су евидентно предузели други пчелари са територије места ... јер нико од пчелара осим тужиоца није претрпео овај вид штете. Како је тужени штетну радњу вршио у условима легалитета и према уобичајеним правилима ради остваривања легитимног и оправданог циља, тужиоцу би као оштећеном припадало право само на накнаду штете која прелази нормалне границе и у оном делу у коме не постоји одговорност самог тужиоца за насталу штету.

По оцени другостепеног суда, тужилац је доказао да је у дане 04.07. и 05.07.2013. године претрпео материјалну штету услед масовног угинућа пчела због чега је у наредном периоду пропустио да оствари одређену добит, а доказао је и чињеницу да је 04.07.2013. године тужени из ваздуха вршио хемијски третман пољопривредног засада који је штетан за пчеле и који је узрок њиховог угинућа. Тужени није предложио извођење других доказа на околност постојања основа за искључење његове објективне одговорности за штету. Због тога је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев досуђујући тужиоцу накнаду штете на основу чл. 185. и 189. Закона о облигационим односима у висини одређеној налазом и мишљењем вештака пољопривредне струке.

Основано се у ревизији указује да је пред другостепеним судом учињена повреда из члана 374. став 1. у вези члана 394. став 1. ЗПП јер је другостепени суд без расправе утврдио другачије чињенично стање од оног у првостепеној пресуди.

Према члану 383. став 1. ЗПП, другостепени суд одлучује о жалби по правилу без расправе. Према члану 394. истог закона другостепени суд ће пресудом преиначити првостепену пресуду ако је на основу расправе утврдио другачије чињенично стање него што је оно у првостепеној пресуди (став 1); ако је првостепени суд погрешно оценио исправе или посредно изведене доказе, а одлука првостепеног суда је заснована

искључиво на тим доказима (став 2); ако је првостепени суд из чињеница које је утврдио извео неправилан закључак о постојању других чињеница на којима је заснована пресуда (став 3); ако сматра да је чињенично стање у првостепеној пресуди правилно утврђено али да је првостепени суд погрешно применио материјално право (став 4).

Да би преиначио пресуду, другостепени суд не може да изврши другачију оцену доказа изведених пред првостепеним судом. Ако не прихвати оцену тих доказа извршену од стране првостепеног суда и сматра да је због тога чињенично стање погрешно или непотпуно утврђено, другостепеном суду стоји на располагању могућност да сам одржи расправу и понови већ изведене доказе. У овом случају другостепени суд то није учинио, већ је извршио другачију оцену налаза и мишљења вештака (прихватио га је у целости) и на тај начин учинио битну повреду из члана 374. став 1. ЗПП у вези члана 394. ЗПП (представља ревизијски разлог из члана 407. став 1. тачка 3. ЗПП).

Због тога је побијана другостепена пресуда укинута и предмет враћен другостепеном суду на поновно суђење.

Пошто отклони учињену повреду одредаба парничног поступка, другостепени суд ће водити рачуна да је ради правилне примене материјалног права неопходно утврдити колико је конкретно пчелињих друштава тужилац поседовао у време штетног догађаја, у каквом су стању та пчелиња друштва била и након настанка штете, колики се добитак могао основано очекивати према редовном току ствари, као и то да ли постоји допринос тужиоца у настанку штете.

На основу члана 415. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа  
судија  
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка  
Управитељ писарнице  
Марина Антонић